

PODPIS ZAUFANY

Pełnomocnik podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Szanowny Pan
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

PETYCJA

w sprawie zmiany przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących prawa do wniesienia
zażalenia na odmowę wszczęcia lub umorzenie postępowania przygotowawczego

Działając na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, składam petycję w sprawie **podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę przepisów Kodeksu postępowania karnego** poprzez rozszerzenie kręgu osób uprawnionych do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia.

UZASADNIENIE

Obowiązujący stan prawny przewiduje, że zgodnie z art. 305 § 1 k.p.k organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie, obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa. Z kolei art. 305 § 3 precyzuje, że decyzje te podejmuje prokurator, a w pewnych przypadkach Policja – jednak każdorazowo pod kontrolą prokuratora. Przepis § 4 tego artykułu nakłada obowiązek zawiadomienia o podjętej decyzji zarówno pokrzywdzonego, jak i osoby lub instytucji (państwowej, samorządowej lub społecznej), która złożyła zawiadomienie o przestępstwie. Wskazane podmioty otrzymują jedynie informację o rozstrzygnięciu oraz pouczenie o przysługujących im uprawnieniach.

Na gruncie art. 306 k.p.k. katalog osób uprawnionych do wniesienia zażalenia na odmowę wszczęcia śledztwa lub jego umorzenie został ściśle określony. W przypadku odmowy wszczęcia (art. 306 § 1), prawo zażalenia przysługuje pokrzywdzonemu, instytucji wymienionej w art. 305 § 4 oraz osobie, jeżeli wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw. W przypadku umorzenia śledztwa (art. 306 § 1a) uprawnienie to mają strony, instytucje państwowe i samorządowe oraz osoby niebędące pokrzywdzonymi, które złożyły zawiadomienie w sprawach z określonego katalogu przestępstw, jeśli postępowanie zostało wszczęte na ich wniosek i doszło do naruszenia ich praw.

W praktyce przepis ten prowadzi do nieuzasadnionego ograniczenia dostępu do sądu i efektywnego zaskarżania decyzji procesowych, ponieważ znaczna liczba osób i instytucji składających zawiadomienie o przestępstwie – mimo że ich działania inicjują czynności organów ścigania – nie ma realnej możliwości zaskarżenia decyzji o odmowie wszczęcia śledztwa. Nawet jeśli sprawa dotyczy poważnego naruszenia porządku prawnego lub ma znaczenie społeczne, podmiot zawiadamiający zostaje w praktyce pozbawiony prawa do jakiegokolwiek sądowej kontroli decyzji procesowej. Dotyczy to m.in. sytuacji, gdy osobą zawiadamiającą jest obywatel nieuznany formalnie za pokrzywdzonego, ale posiadający uzasadniony interes prawny lub społeczny. Również instytucje

publiczne i społeczne często zgłaszają przestępstwa o charakterze korupcyjnym, urzędniczym czy gospodarczym – jednak bez odpowiednich narzędzi procesowych nie mają wpływu na dalszy bieg postępowania.

Warto wskazać, że podobne ograniczenia nie występują w procedurze wykroczeniowej. Art. 56a k.p.s.w. przyznaje bowiem prawo do wniesienia zażalenia osobie która złożyła zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia. Oznacza to, osoba składająca zawiadomienie – niezależnie od tego, czy jest pokrzywdzonym – może skutecznie zakwestionować odmowę rozpoznania sprawy. W procedurze karnej – pomimo że chodzi o poważniejsze naruszenia prawa – takiej możliwości brakuje. To prowadzi do jawnej niespójności i sprzeczności w obrębie prawa procesowego, co należy uznać za niedopuszczalne.

Postulowane zmiany:

1) Zmiana w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego poprzez zmianę art. 306 w poniższy sposób:

- a) w §1 punkt 3 otrzymuje brzmienie: "3) osobie wymienionej w art. 305 §4.";
- b) w §1a punkt 3 otrzymuje brzmienie: "3) osobie niebędącej pokrzywdzonym, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia.";
- c) §1b otrzymuje brzmienie: "§1b. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o których mowa w §1 pkt 1 i 2 oraz w §1a pkt 1 i 2, przysługuje prawo przejrzenia akt. W celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.";
- d) po §1b dodaje się §1c w brzmieniu: "§1c. W szczególnych przypadkach uzasadnionych wagą sprawy lub wysokim interesem społecznym, prokurator może przyznać osobom uprawnionym do złożenia zażalenia, o których mowa w §1 pkt 3 i §1a pkt 3, prawo przejrzenia akt.";

2) Zmiana w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego poprzez dodanie art. 306a o następującym brzmieniu:

"Zażalenie, o którym mowa w art. 306 §1 i §1a, rozpoznaje się bez zbędnej zwłoki, lecz nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu akt z zażaleniem do sądu. Zażalenie może być rozpoznane na posiedzeniu niejawnym."

3) Zmiana w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego poprzez dodanie art. 306b o następującym brzmieniu:

"§1. Uzasadnienie postanowienia sądu wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia, o którym mowa w art. 306 §1 i §1a:

- 1) w przypadku uwzględnienia zażalenia - sporządza się na wniosek wnoszącego zażalenie albo prokuratora złożony w terminie 2 dni od dnia doręczenia postanowienia;
- 2) w przypadku nieuwzględnienia zażalenia - sporządza się na wniosek wnoszącego zażalenie złożony w terminie 2 dni od dnia doręczenia postanowienia.

§2. Uzasadnienie sporządza się w terminie 7 dni od dnia wpływu wniosku."

Przedstawione zapisy mają charakter propozycji i mogą zostać odpowiednio zmodyfikowane w toku prac legislacyjnych.

Podsumowując, powyższe propozycje zmiany przepisów postulują poszerzenie kręgu osób uprawnionych do wniesienia zażalenia do absolutnego maksimum. W/w przepisy przyznają czynną legitymację procesową do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa/dochodzenia i umorzeniu śledztwa/dochodzenia każdemu, kto zawiadomienie o przestępstwie złożył. Ponadto proponowane przepisy regulują tryb dostępu do akt osób uprawnionych do wniesienia zażalenia będących jedynie zawiadamiającymi o popełnieniu przestępstwa, a także wprowadza obowiązek terminowy rozpoznania zażalenia przez sąd w postaci 14 dni od dnia wpływu zażalenia z aktami do sądu, nadając jednocześnie sądowi uprawnienie do rozpoznania zażalenia na posiedzeniu niejawnym, czyli w tzw. zaciszu biura sędziowskiego. Przepisy ponadto znoszą obowiązek sporządzenia uzasadnienia postanowienia wydanego w wyniku rozpoznania zażalenia z urzędu, a nakłada obowiązek wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Celem niniejszych zmian jest umożliwienie dokonywania kontroli sądowo-instancyjnej działalności prokuratury nie tylko z inicjatywy instytucji samorządowych i państwowych oraz pokrzywdzonych, a także z inicjatywy każdego zawiadamiającego o możliwości popełnienia przestępstwa. Założeniem wprowadzenia zmian w prawie jest umożliwienie każdemu prawa do sądu w zakresie złożonego przez nich zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. Pozwoli to także na zwiększenie transparentności i przejrzystości działań prokuratury, co w konsekwencji doprowadzi do zyskania zaufania publicznego obywateli przez prokuraturę.

Nie wyrażam zgody na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Proszę o pozytywne rozpatrzenie niniejszej petycji.

Z poważaniem,

